

КОНСТИТУЦІЯ США 1787 р. ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Ковалишина Єлизавета Григорівна

студентка 1-го курсу, гр. БП-23

Київський національний університет технологій та дизайну

Науковий керівник: к.ю.н., професор А. Ю. Олійник

м. Київ, Україна

Конституція США є “основним законом країни”. Це означає, що в разі коли конституції окремих штатів або закони, прийняті законодавчими органами штатів чи всієї країни, суперечать Федеральній Конституції, то вони не мають юридичної сили. Рішення, внесені Верховним судом США за два сторіччя, підтвердили й закріпили доктрину превалювання Конституції всієї країни над іншими нормативними документами. Одним з перших десяти поправок, які були 25 вересня 1789 р. запропоновані на засіданні Конгресу США першого скликання Джеймсом Медісоном як основні права і свободи громадян, були прийняті і набули чинності 15 грудня 1791 р. [1] Саме після прийняття «Білля про права» Конституція США набула логічно завершеного вигляду. Вона стала взірцем для багатьох держав у створенні власних конституцій.

У числі перших десяти поправок, які склали Білля про права, прийнятий у 1789 році містились норми, які закріплювали основні права та свободи громадян. У першій поправці закріплена свобода релігії, слова і друку, право на мирні збори і право звернення до уряду з петиціями про припинення зловживань. Друга поправка гарантує право громадян носити зброю. Третя поправка забороняє розміщення військ у будинках без згоди власника в мирний час та допускає (у порядку, встановленому законом) – під час війни: «У мирний час жоден солдат не повинен квартирувати в будь-якому будинку без згоди на це власника; під час війни таке розквартирування може відбуватися лише у встановленому законом порядку». Згідно з

четвертою поправкою заборонені необґрунтовані обшуки і арешти осіб та вилучення майна. П'ята поправка вказує, що ніхто не може бути позбавлений життя, свободи чи власності без законного судового розгляду, ніяка приватна власність не може бути відібрана для суспільного користування без справедливої винагороди; встановлена заборона притягати до відповідальності за одне і те ж діяння двічі та примушувати свідчити проти самого себе. Шоста поправка закріплює права обвинуваченого на швидкий і публічний суд, право ознайомитися із суттю та підставами обвинувачення, на очну ставку зі свідками, що свідчать проти нього, на примусовий виклик свідків зі своєї сторони та на допомогу адвоката. Сьома поправка стосується заборони перегляду справи, інакше як згідно із нормами загального права. Восьма поправка встановлює заборону призначення надмірно великих застав, штрафів та жорстоких і незвичайних покарань. Дев'ята поправка: невичерпність перерахованих у Конституції прав. Десята поправка: повноваження, які не надані за Конституцією федеральному уряду та не заборонені для виконання штатам, зберігаються за штатами чи за народом [1].

На думку дослідників, умовно текст Біллу про права можна розділити на 2 частини: у першій із них закріплені класичні демократичні права і свободи громадян, а в другій – гарантії їхньої реалізації, названі у П'ятій поправці «належної правової процедурою» [2].

Під час дебатів з проекту Конституції її прихильники зустріли найсерйозніший опір не з боку противників зміцнення федерального Союзу, а з боку політичних діячів, які вважали за необхідне, щоб у Конституції були обов'язково вказані загальні права людини. Одним з таких був Джордж Мейсон, автор Декларації прав штату Вірґінія, — декларації, яку можна вважати попередницею Біллу про права. Дж. Мейсон був делегатом Конституційного Конвенту, він відмовився підписувати Конституцію, оскільки, на його думку, в ній не було передбачено достатню охорону індивідуальних прав. Подібне ставлення Дж. Мейсона трохи не стало

перешкодою ратифікації Конституції штатом Вірджинія. Штат Масачусетс, з таких самих міркувань, поставив умовою ратифікації внесення доповнення, що гарантує особисті права людини. До відкриття першого Конгресу більшість його учасників була за внесення у Конституцію подібних поправок, і Конгресу майже не довелося витратити час на їх складання. Ці 200-літні поправки залишилися й досі без змін. Перша поправка до Конституції гарантує свободу совісті, слова і друку, право на мирні збори і право звернення до уряду з петиціями про припинення зловживань. Друга гарантує право громадян носити зброю. Третя поправка забороняє розміщення військ у приватних будинках без згоди хазяїна. За четвертою поправкою, забороняються необґрунтовані обшуки і арешти осіб і майна.

Наступні чотири поправки стосуються судової системи. П'ята — забороняє передачу справ за тяжкими злочинами до суду без винесення вердикту Великим Жюрі, не допускає повторного суду за один і той самий злочин; забороняє накладення покарання без належного розгляду злочину у відповідності із законом, а також каже про те, що обвинувачена особа не може бути примушена свідчити проти самої себе. Шоста поправка гарантує швидкий розгляд кримінальних справ у відкритому суді. В ній містяться вимоги суду з неупередженим складом присяжних, надання кваліфікованого захисту і свідчення у присутності обвинуваченого. Згідно із сьомою поправкою, цивільні процеси, в яких ідеться про компенсацію шкоди на суму понад 20 доларів, повинні розглядатися судом присяжних. Восьма поправка забороняє накладання надміру високих застав або штрафів, а також жорстоких чи незвичайних покарань.

Дві останні поправки містять положення більш загального плану. Так, наприклад, у дев'ятій поправці говориться, що наведений у Конституції перелік прав людини не повинен вважатися вичерпним і що люди мають й інші права, про які не сказано в Конституції. Згідно з десятою поправкою, повноваження, не закріплені Конституцією за федеральним урядом, але й не

заборонені для виконання штатами, зберігаються за штатами чи за народом [3].

Захист особистих свобод. Конструктивність Конституції, яка проявилася в організації федерального уряду, дала Сполученим Штатам можливість зберегти виключну стабільність протягом двох століть. Проте навряд чи можна було б вважати більшим досягненням стабільність, надбану на шкоду свободі. Білля про права і наступні поправки до Конституції дають американському народові певну гарантію загальних прав людини. Під час національних криз урядам завжди здається привабливим, в інтересах безпеки країни, призупинити дію законів, які гарантують людські права. У Сполучених Штатах такі спроби завжди приймалися вельми неохоче і впроваджувалися у життя під дуже суворим контролем. Наприклад, за часів війни виникла необхідність піддати цензурі листування між Сполученими Штатами і закордонними країнами, в особливості листи додому з театрів військових дій; але навіть тоді конституційна гарантія справедливого суду не скасовувалася. Особа, обвинувачена у таких злочинах, як шпигунство, диверсія та інших підривних діях, мала право на захист, і згідно з американською системою вона вважалася невинуватою доти, поки її провина не була доведена. Поправки до Конституції, прийняті після білля про права, охоплюють саме широке кола питань.

Таким чином, однією з найважливіших вважається винесена 1868 р. 14-та поправка. У ній наведено ясне й чітке визначення громадянства і підтверджуються розширені гарантії справедливого управління. Іншими поправками була обмежена судова влада національного уряду, змінений порядок президентських виборів, заборонене рабство, надане рівне право на голосування незалежно від раси, кольору шкіри, статі чи перебування у рабстві до його скасування; Конгресу було надане право оподатковувати доходи, а також був встановлений порядок виборів сенаторів шляхом народного голосування. До більш пізніх належать поправки: 22 – обмежує час перебування Президента у влади двома строками; 23 – надає мешканцям

округу Колумбія право на участь у президентських виборах; 24 – підтверджує право на голосування незалежно від сплати податку на голосування, 25 – встановлює порядок заміщення поста Віце-президента між виборами; 26 – знижує виборчий вік до вісімнадцяти років; 27 – забороняє Конгресу підвищувати собі платню (мається на увазі діючий, а не наступний склад парламенту). Треба зазначити, що більшість з цих 27 поправок були спрямовані на розширення особистих, громадянських чи політичних свобод у той час, як лише деякі з них мали за мету подальший розвиток урядової структури, наміченої у Філадельфії 1787 р.

Список використаних джерел:

1. Біль про права США. <https://www.google.com/search?client=firefox>.
2. Біль про права 1789 р. / https://vue.gov.ua/%B0_1789.
3. Палат Б. Біль про права (практика правозастосування / https://pravozizdat.com.ua/image/data/Files/445/3_BillropravaM_vnutri.pdf.